

Danielpa Qillqan — Pachak Pusaq Chunka Iskayniyuq kaqñ

Profético Rimanakuykuna hinaspa Maqanakuykuna: Ñawpaq Seleuco-manta Kunan Pacha Geopolíticakamá

Jeff Pippenger
2024-04-12

Chunka kimsakim kinsa tawa chunka tawaqniyuq, willakunku huk pacha historiata maypichus Seleucowan Macedonia llaqtamanta Felipewan huk huñunakuyta rurasharqanku, chaykunataq rikch'achinku Estados Unidos-ta, mayqanmi Romaq ñawpaq apanakusqa awqan soldadoynin, hinaspa Macedoniapas (Grecia) Naciones Unidaspa unanchaqninmi. Chay ñawpaq historiapi, norte reyniyopqa (Seleuco) hinaspa Felipepa (Grecia) huñunakuyñinmi rikch'achin chay historiata mayqanmi pusan Panium Maqanakuyman; iskay pachak watakuna qhipamanmi chay llaqtapa sutin tikrasqa karqa Panium manta Caesarea Philippi llaqtaman. Llaqtapa iskaychasqa sutinqa mana Seleucowan Macedonia llaqtamanta Felipewan huñunakuyta yuyarichinanchu karqa.

Suti “Caesarea de Filipo” nisqaqa hamuq huk ñawpaq llaqtapa historiapi tikrasqanmantam, chay llaqtapa Paneas icha Panium nisqawan reqsisqa karqa. Chay llaqtapa qallariypi Paneas sutiyoq karqa, griego dios Pan-man dedicakusqa hatun pukyuman qayllapi kasqanrayku. Chay pukyuqa, ñawpa p'unchaykunapi hatun religioso mayu hina kaspá, Jordán Mayuman yaykurqa.

Hatun Herodes el Grandeq kamachisqan pacha, Cristo manaraq paqarichkaptin ñawpaq siglo tukuyta, llaqtata hatun allichaykunawan musuqmanta ruwaspa, mast'arispá, sumaqchaspa ima ñawpaqman apasqa. Caesarea Philippi sutita churarqa Herodes Felipe, Herodes el Grandeq churin. Payqa llaqtata “Caesarea” nispa suticharqa romano Emperador César Augusto-man yupaychasqanrayku, hinaspataq “Philippi” nispa kikinpa sutinmanta suticharqa; chayraykum “Caesarea Philippi” nisqa karqan. Chaymi, “Caesarea Philippi” nisqa, “Caesarea” nisqamanta huñusqa, Herodespa César Augusto-man yupaychayninta rikuchispa, hinallataq “Philippi” nisqamanta, Herodes Felipe-ta hatunchaspa.

Simi willaykunapi Paniumqa tinkisqa kachkan Seleucowan Macedoniamanta Felipewan huk huñunakuywan, chaymantaq Césarwan Herodes Felipewan huk llank'anakuywanpas. Chay iskay llank'anakuykunata rimanku Estados Unidoswan Naciones Unidaswan huñunakuyta, chayqa qatiqninmi Putinpa Rusianta urmayninmanta qhipaman, Seleucowan Felipewan rikuchisqa hina. Hinallataq rikuchinku Papadowan, mamam kasqanrayku, Estados Unidoswan, ususin kasqanrayku, huñunakuyta, Césarwan Felipewan rikuchisqa hina, paykuna iskayninku Romaq rantinchasqan kashaqtin. Kuskaqa sut'ichanku Estados Unidos nisqata “raq'awakama makinta mast'arispá Romanoq atiyinpa makinta hapiq” hina chayasqanta, hinallataq “uku t'oqoman chimpaspa Espiritualismowan makikukuyta.” Chunka suqtayuq versiculopi domingo kamachiy manaraq chayamuchkaptin, kimsa kuti huñusqa t'inkiyqa ñam churakusqa kachkan.

Paniumqa uyarin griego runakunapa yupaychasqa dios Panpa chawpinmi rikuchin. Pukyuqa, griego dios Panman sapaqchasqa kasqanrayku, chay p'unchaykunapi "Uku Pacha punkukuna" nisqawanpas reqsiskasqa karqa; hinaspan Jesús chayman hamuspa, "Uku Pacha punkukuna" nisqanmanta rimarisqanqa, qhepa p'unchaykunapi pasaq huk atipanakuypa sut'inchin: Greciaq políticawan religiosan kayninkuna (globalismo) apostata protestantismowan tinkuspa maqanakusqanta. Chayqa qhapaq Presidenteq qallariychisqa maqanakuymi, paymi iskay ñiqipi Greciaq suyuyninta kuyuchirqa. Chayqa huk llapa pachapi hawa maqanakuymi, hinallataq Estados Unidos ukhupipas huk uku maqanakuymi.

Mundiyachay nisqapa religiõnninqa, dragõnqa religiõnninmi; chayqa kay pacha kunan tiempopi woke-ism nisqa religiõnmi. 2020 watapi, Apocalipsis libro chunka hukniyuq kapitulumanta reqsichisqa uku mana tukukuq t'uqumanta bestiaqa, política hinaspa religiõnpi atiyinta rikuchirqa, hinaspa hallp'a bestiapa iskay waqranninta wañuchirqa. Chay uku mana tukukuq t'uquqa, wakin imakunawan kуска, Jordán mayuta qarachiq "Panpa Pukyu" nisqawanmi reprecentasqa kachkan.

Griegokuna ñawpa willakuy mitologiapiqa, Panqa naturalezawan, sallqa puriywan, llaqta takiyanmi tinkichisqa karqa; hinaspapas payman sapaqchasqa pukyu kasqanmanta, yupaychakunapaq hatun religioso ancha chaninchasqa karqa. Dios Panqa achka kuti rikuchisqa kachkan cabrapa chankankunawan, waqrakunawan, rinrinkunawanpas. Panqa michikunapa, uywa qatikunapa diosninmi hina qhawarisqa karqa, hinaspapas achka kuti pukllaq, llullalliq hina diosmi rikuchisqa karqa, sachakunapi, urqkunapipas kusiasqa puriq. Panpa rikchaynin cabra-chankayuq dios hina kasqanqa Daniel qanchis pusaqniyuq kapituluan allin tupachkan, maypichus Greciaqa orqo cabrawan unanchasqa kachkan. Cabrakunaqa ñawpa Grecia llaqtapi sapa p'unchay wasi uywakunamanta hukninmi karqa, hinaspapas achka kuti urqu suyuakunapi tarikusqa karqa, maypichus Pan purinman sutinchasqa kasqa. Kay rikuchiyqa Panpa unanchaynin iconografiapi reqsisqa ancha hatun kayninman tukurqa, hinaspapas Griego artemi, qillqasqakunapipas, diosta rikuchikunapi, naciónpa qullqinpiyas, unaykama sayarirqa.

Jesúsqa Cesarea de Filipo llaqtata watukuptinmi, sut'incharqa "Infiernopa punkunkuna" iglesiapa contranpi mana atipayta atinankuta. Pedroq, Jesúsqa tapusqaqman kutichisqanqa, cristianopa historiampi hinallataq tradiciónninpi "Confesión Cristiana" nisqahina reqsichisqa kasqanmi.

Jesús Cesarea Filipos llaqtapa kuchunman chayamuspan, disipulonkunata tapurqa, nispa: "Runakunaqa ¿pi kasqaytataq rimanku, noqa Runaq Churin kasqayta?" Paykunañataq nirqanku: "Wakinqa ninku Juan Bautista kasqaykita; wakinkunañataq Elías; hukkunataq Jeremías, utaq mayqin profetakunamantapas huknin kasqaykita," nispa. Payñataq nirqa: "Qankunaqa, ¿pi kasqaytataq ninkichik?" Chaymi Simón Pedro kutichispa nirqa: "Qamqa Cristo kanki, kawsaq Diospa Churin." Jesúsñataq kutichispa nirqa: "Kusiasqa kanki, Simón Barjona; kaytaqa manam aycha ni yawarchu qamman qhawarichisunki, aswanpas hanaq pachapi kashaq Yayaymi. Noqapas qamta nini: qamqa Pedro kanki, kay rumi patanpitaq iglesiayta hatarichisqa; uku pacha punkunkunapas manam atipayta atinqachu. Qamtataq hanaq pacha qhapaq suyuypa llavekunata qosqayki; kay pachapi ima watasqaykipas hanaq pachapi watasqa kanqa; kay pachapi ima paskasqaykipas hanaq pachapi paskasqa kanqa." Chaymanta

disipulonkunata kamachirqan, ama pitapas willanaykichikchu payqa Jesús Cristo kasqanta. Mateo 16:13–20.

Kay qillqa ancha allinmi, imaraykuchus Jesuspa yanapakuyninpi hinallataq cristiano teologíapa wiñayninpi huk ancha hatun kutichakuyta rikuchisqanrayku. Pedroq Jesus-ta qhispichiq Mesías hina, kawsaq Diospa Churin hina willakusqanqa cristiano ñiyqpa tiyasqan simi hina, hinallataq iglesia sayarinan hatun rumi hina qhawasqa. “Kay rumi patapin iglesia-yta sayarichisqa” nisqa rimayqa tradición católica ukhupi Pedro kikinman riqsichisqa hina unanchasqa, paytan Jesus “rumi” nispa sutichan, chay patapin iglesia sayarichisqa kanqa. Kay unanchaymi teología católica ukhupi papaq ñawpaq kayninpaq hinallataq atiyinpaq sapi kananpaq sirve.

Protestante yachachiy teologíapiqa, “rumi” nisqaqa manam Pedro sapallanmanchu rikch’akuchkan, aswanqa Pedroq Jesucristo-ta Mesías hina, Diospa Churin hina ñiyinmanta willakuyninmanmi. Kay qhawariypiqa, iglesiapa cimientonqa manam Pedruchu, aswanqa Jesúsqa Cristo kasqan, Diospa Churin kasqan willakuymi. Teológica sut’inchay imayna kananpaq kasqanmanta mana qhawaspapas, Pedroq Willakuyninqa Mateo 16:13–20piqa cristiano ñiyipi huk chawpi, cimientoyuq pasajem hina reqsichisqa kachkan, Jesúsqa Mesías kasqanta, Diospa Churin kasqanta sinchita rimaripa, hinallataq iglesiapa misionninta, propósito-ninta takyachispa.

Ñawpaq artículo nisqapiqa qawarichirqanchik **The Desire of Ages** qillqamanta huk pasajeta, maypichus Hermana White reqsichin Cristoq Cesarea Filipoman hamusqanwan tinkisqa wakin sasachakuyninkunata. Huk punto nisqanmi kay: Cristoqa disipulonkunaqa Judíokunaq influenciankumanta karuncharqan, Cesarea Filipopi yachachiykunata qhawarichinapaq.

Jesúsqa hinallataq disipulonkuna Caesarea Filipos qayllapi huk llaqtakunaman chayarkamurqanku. Galilea suyupa lindaronmanta hawapiña kasharqanku, huk suyupitaq ídolo yupaychaymi atipaq karqa. Kaypiqa disipulonkunaqa judaísmo nisqapa kamachikuyninpa qawachayninmanta karunchasqa karqanku, hinaspataq mana Diospi ñiqkunapaq yupaychasqankuwan aswan qayllata tinkuchisqa. Muyuriqninkupiqa kay pachapa llapan partenkunapi kaq superstición nisqapa rikchayninkuna rikuchisqa karqanku. Jesúsqa munarqa kay imakunata qawaspa paykuna mana Diospi ñiqkunapaq ruwanakuy responsabilidadninkuta yuyarinankupaq. Kay suyupi tiyashaspanmi payqa runakunata yachachiyman karunchakuyta kallpachakurqa, hinaspataq aswan hunt’asqata disipulonkunaman sapanchakuyta. El Deseado de Todas las Gentes, 411.

2020 watapi julio killapa 18 p’unchawpi, Cristoqa 2001 watapi septiembre killapa 11 p’unchawmanta disipulonkunaqa Laodiceapi Adventismopa llamk’ayninmanta hurqun. Chunka sipaskunapa yachachikuyninpi ñawpaq llakikuyqa, pasayman qispichisqa kashaq q’otukuy burlakuqkunapa huñunmanta kuyuriypa t’aqakunanta paqarichirqan. Kay chiqaq kayqa Millerita historiapi 1844 watapi abril killapa 19 p’unchawpi hunt’akusqa karqan, hinaspataq 2020 watapi julio killapa 18 p’unchawpipas. Chaymanta qhipaman suyay pacha historiankama qallariqan, hinaspataq ñawpaq angelpa kinsa kaq angelpa kuyuriyninkunapipas “Cheqaq Kay” sut’inta aparin.

Ñawpaq llakikuyqa kimsa waymarkakunamanta ñawpaqninmi, chay historiataq tukukun Hatun Llakikuywan 22 de octubre de 1844 watapi, chaymi Apocalipsis capítulo once nisqapi “hatun allpa

kuyuyta” rikch’achin. Qallariy, hebreo simi alfabetoq ñawpaq qillqantaq, huk llakikuyta rikch’achin; tukuytaq, hebreo alfabetoq iskay chunka iskayniyuq qillqantaq, hinallataq huk llakikuyta rikch’achin. Chunka kimsayuy qillqa, hatarikuyman rikch’akuspa, mana yuyaysapa sipaskunaq llakikuyninta reqsichin; paykunaqa chinkasqa kasqankuta rikuchinku Chaupi Tuta waqyakuypi, maypachachus reqsichikun pichus wakichisqa kachkan krisispaq, pichus mana wakichisqa kachkanchu. Hebreo alfabetoq iskay chunka iskayniyuq qillqankunaqa Dios kaywan runa kay tinkusqanmanta señalta rikch’achinku, chaymi chay historiapi hunt’akun; ichaqa historia Millerita nisqaqa ñawpaq Kadeshta reqsichin, kunan p’unchaw ñoqanchikpa historiantaq qhipa Kadeshta reqsichin.

Iskay ñiqikunaqa kikinchasqa kanku, ichaqa hukninqa Diospa llaqtanpa pantayninta rikuchin, huknintaq Diospa llaqtanpa atipayninta. Chakata manaraq chayamushaspa, Jesúsqa Paniumman pusarqan disipulonkunata, hinallataqmi qhepa p’unchawkunapi disipulonkunatapas Paniumman pusamun; chayta ruwaspanmi huk llakikuywan qhepa p’unchawkunapi disipulonkunata Laodicea Adventismopa “kamachiq kallpanmanta” karuncharqan, Mateo qanchis chunka soqta kaq kapitulumanta willakuypi “Judaismo” nisqawan sut’inchasqa. Chayta ruwaspanmi, chay pachallapi, disipulonkunata mana yupaychasqa runakunawan aswan qayllapi tinkuchirqan; chaynapiqa qhepa p’unchawkunapi disipulonkunapa llamk’aynin tiyana kawsay pachata rikuchin, paykunaqa kunan kawsashanku supaypa kallpan hunt’asqa rikurimuyninpi, kay pacha musuq willanakuy sistemakuna nisqawan sut’inchasqa, mayqenkunachus llaqa pachatam pusashanku bestiaqa unanchanta chaskinankupaq.

Cesarea Filipospa historianninqa Panium Maqanakuyta historianninta tinkun, hinaspa chunka kimsaqniyuqmanta chunka pichqayuq kama versículokunawanpas. Cristoqa, Discipulonkuna ndintaq, chakatanapa llantunpi sayasharqanku; chaymi qhipa p’unchay discipulonkunata rikch’achin, domingo kamachiypa llantunpi sayashaqta. Chaypi, chunka kimsaqniyuqmanta chunka pichqayuq kama versículokunapi, maypichus Cesarea Filipos karqa, hinaspa Panium Maqanakuytapas, maypichus kunan ñoqanchik sayashanchik, Cristoqa discipulonkunata yachachiyta qallarín imatachus pasananku karqa chunka suqtayuq versículopi.

“Payqaqqa rinqa karqan ñak’ariykunamanta, payta suyaqkunamanta willanaypaq. Ichaqa ñawpaqta sapanlla ripuspa, mañakurqan sonqonkuna wakichisqa kanankupaq siminkunata chaskinankupaq.” The Desire of Ages, 411.

Manaraqmi, Cristoqa discipulonkunaman cruzmanta willanankamaqqa, ñawpaqta ripurqa, icha unayllata suyarqa; chayhinapi parabolapi suyaq tiempo-ta, hinallataq historiapi July 18, 2020-manta July 2023-kama señalasqa karqa.

“Paykunawanman yaykuspunkunataqa, manam chaylla ratopi willarqachu munasqan yachachiyta. Manaraq chayta ruraspanqa, paykunaman qorqan huk p’unchayta paypi ñisqankuta willakuykunankupaq, chaymanta hamuq pruebaqqaq kallpanchasqa kanankupaq.” The Desire of Ages, 411.

Julio killapi 2023 watapi, Señorqa qallarínmi ocasiónta qon, llakikuywan chaskisqa kaqkunaman, ñiyninkuta rimarinankupaq. Chayta ruwarqan Ezequiel qanchis chunka qanchisniyuq

willakuyninta kicharispas, mayqinchus 11 de septiembre de 2001 p'unchawpa willakuyninpa takyaynin karqan. Chaymi karqan q'ipi sutin hina, mayqinchus sellasqa tiempota 11 de septiembre de 2001 p'unchawmanta utqaylla hamuq domingo kamachikuywan huñurqan. Chayta ruwarqan julio 18, 2020 p'unchawpa llakikuyta cheqaq kaypa estructurampi churarispa; imaraykuchus, qhawanayku munasqakunaqa riqsiyta atirqanku, sapa huk reformatorio kuyuyqa huk tema nisqayuy kasqanta, mayqinchus paykunap sapallan sagrado historiankupi purin.

Qhipa p'unchaykunapi, kinsa kaq ay ay niq willakuyqa chayamurqan 11 de septiembre de 2001 watapi; chaymantaq kinsa kaq ay aymanta llulla willakuy willakusqa karqan, chaymi huk llakikuyta apamurqan. Ichaqa, wañusqa kashaqtinku kinsa p'unchay ch'usaqta kuskanmanta qawsarichiq, ch'akisqa, ch'iqisqa tullukunaman kutichimuq willakuyqa tawa wayrakunamanta willakuy karqan; chayqa hinallataq kinsa kaq ay aymi.

Qhipa p'unchaykunapi discipulokunaqa, rikuyta akllanku chayqa, rikunku manam hukmanta qhipamanchu, ichaqa pachak tawa chunka tawa waranqa sellakusqanpa kimsa señalkunaqa sapa puriypi kikin temam kasqanta, hinaspa iskay kaq puriypi, hebreo alfabetopa chunka kimsayunin letranwan sut'ichasqa hatarikuyninqa mensajeta “Cheqaq Kay” hina takyachisqanta. Señorqa huk iskay kaq testigotapas qorqan kaypi: ñawpaq kaq llakikuyqa ñawpaq kaq allinchay kuyuykunapiqa Diospa reqsichisqan munayninman hatarikuyraykum karqan, Moises churinman mana circuncisión ruwasqanpas, utaq Uzza chay arcat llanthuykusqanpas, utaq Marthawan Mariapas Lazaro wañusqanmantapuni Jesuspa siminta iskayrayasqankupas. Sapallan allinchay siq'i mana sayarichirqanchu kay cheqaq kayta, ñawpaq kaq llakikuyqa mana kasukuyrayku kasqanta, chayqa Milleritakunaq allinchay kuyuyllam karqan; ichaqa chay pachallapitaq rikuchisqa karqanmi Milleritakunaq historianku ukhupi kaq señalkunayoq kasqanta, pusaq kaqpa cheqaq kayninpi sayasqa, qanchis kaqmanta kasqanman hina.

Paqtataq pusaq ñiqin qanchismantam kasqanmantaqa Jesucristoq Apocalipsisninpa hatun huk elementunmi, kunan kichasqa kashan; hinaspataq Filadelfia sutiyoq Millerita kuyuriyninmanta Laodicea iglesiaman tikrayqa huk señalmim karqan, maypachachus Laodicea kuyuriynin, kinsa kaq angelpa, Filadelfia kuyuriyninman, pachak tawa chunka tawa waranqakunapaq, tikranan riqsichiq. Chayraykun, ñawpaq kaq Millerita llakikuy mana allin rurasqankuta kuyuriyninku mana rikuchispa hunt'asqa kasqanqa, qhipa p'unchaykunapi chay kikin señaltaq kontrasteta qun, maypichus Laodicea kuyuriynin, kinsa kaq angelpa, mana kasukuspa huk llakikuyta paqarichinqa; chayta ruwaspataq Millerita señalanwan tupachikunqa, hinaspataq pachak tawa chunka tawa waranqakunapaq kuyuriyninqa pusaq ñiqinmi, qanchismantam kasqan, nisqanta rikunapaq yuyaychanata paqarichinqa.

Julio killapi 2023 watapi, Señorqa huk “ch'in pampa ukhupi qapariq simita” hatarichirqan, qhepa p'unchaykunapi kawsak llaqtanta Domingo kamachiypa sasachakuyninpaq wakichinankupaq; hinaspataq, mañakuypi suyaykusqanmanta discipulonkunaman kutimuspa, paykunaman fe-ninkuta rimarinankupaq okazionta qorqan. Cristoq p'unchayninkunapiqa mensajenqa bautismon karqan, chay chiqapi Jesusqa Jesus Cristo tukurqan. Chay señal de caminoqa 11 septiembre 2001 wataman tupayninwan tinkun, hinaspataq discipulonkunata tapurqan imatataq runakuna Cristomanta yuyanku nispa, chaymantaqa discipulokuna kikin imatataq Cristomanta yuyanku

nispa tapurqataq.

Paykunawanman chaykunawan, mana chayllaña willarirqanchu imatachus pay yachachiyta munarqan. Manaraq chayta ruwaspaqa, payqa atiyta qorqan paypi inisqankuta willakuykunankupaq, hamuq pruebapi kallpachakunanpaq. Tapurqan: “Runakunaqa, noqam Runaq Churin kasqaymanta, pitaq ninku kani?”

Llakiyqa discipulokunaqa mana kusiqaña reqsikuyta atirqanku Israel llaqtaqa Mesíasninkuta mana reqsisqanta. Wakinqa, milagronkunata rikuspanku, paytaqa Davidpa Churin kasqanta willakurqanku. Betsaidapi mikuchisqa achka runakunaqa munarqanku payta Israelpa rey-ninman churanankupaq. Achkakunaqa wakichisqa karqanku payta huk profeta hina chaskinankupaq; ichaqa mana creenqankuchu payqa Mesías kasqanta. El Deseado de Todas las Gentes, 411.

Adventismomanta aswan runakunaqa manam creyerqankuchu 2001 watapa septiembre killapa 11 p’unchaypi kinsa kaq ay niyta. Kuyasqa profético Simipa wakin milagronninkunata, kuyuriypi qhawachisqa kasqankuta, creenqankum; wakinninkunataq entienderqankum 2001 watapa septiembre killapa 11 p’unchaymanta willakuypi wakin cheqaq kaymanta elementokuna kasqanta; ichaqa manam cheqapuni creenqankuchu 2001 watapa septiembre killapa 11 p’unchaypa reclamacionninkunata.

2001 wata 11 septiembre punchawpa mañakuyqa ñawpaqman rikuchisqa karqan 1840 wata 11 agosto punchawpa mañakuyninwan, chay mañakuyninta Hermana White nisqanpi rimarqan 1840 wata 11 agosto punchawpa hunt’akuyninmanta yuyaychaspan. Payqa kayhinata nirqan:

“Chay willakusqa pacha hinallataqmi, Turquía llaqtapas, kikinpa embajadorninkuna nisqankunawan, Europa hukllachasqa atiyininkunapa amachayninta chaskirqan, chayhinataqmi cristiano nacionkunapa kamachiynin uraman churakuran. Chay ruwayqa sut’ita hunt’arqan willasqa rimayta. Chay yachasqa kasqanman hina, achka runakuna chiqap kasqanta yuyarirqanku Millerpa hinallataq paywan kуска kaqkunapa chaskisqan profecía hamut’anapa kamachikuyninkunamanta, hinallataq musphay atiyiniyuq kallpachaymi qosqa karqan advento kuyuy-man. Yachayniyuq hinallataq hatun chiqninpi kaq qharikunaqa Millerwan hukllawakurqanku, ichaqa yachachispa chaynataq qillqaspa paypa qhawariyninkunata, hinallataq 1840 watamanta 1844 watakama llank’ayqa usqhaylla mast’arikurqan.” The Great Controversy, 334, 335.

Imataq 11-ni, 1840-mi uppersarneqartaq tassaavoq Miller-ip pruffiitikkut isiginnittariaasia eqqortoq; aamma Septembarip 11-ani, 2001-mi oqaatigisap uppersarnera tassaavoq Future for America-p pruffiitikkut isiginnittariaasiisa eqqortuunerat. Amerlasoorpassuit ulloqartut 2023-mi julimi peqqissimisannigitsut tunngavigisqa taanna akuerisinnaangilaat akuerusunngilaallu, tassa Kristusip periuseq ilusilersorasimasa, aammalu Future for America-mut isumagisassannortitay, tassarpiaq kingulliup neriulluarnermik sialua pillugu periusaasoq. Kisianni taamanikkut Kristusip ajoqersukkani aperai suna uagutsinnut, amerlasuunut pinnani, isumaqarfigineritsik.

Jesúsqa kunan iskay kaq tapuyta churarqan, yachachisqankunamanta kikinmanta: «Qankunakqa, pi kasqaytataq niwankichik?» Pedroqa kutichirqan: «Qamqa kanki Cristo,

kawsaq Diospa Churin.»

“Ñawpaqmantapacha, Pedroqa Jesusqa Mesias kasqanta creenqa karqan. Achka wakinkunaqa, Juan Bautistaq willakuyninwan huchachasqa kaspas, Cristota chaskirqanku, Juan carcelman wisqasqa hinaspa wañuchisqa kaptinqa, paypa kachamusqa kayninmanta iskayrayayta qallariqku; kunanqa Jesus Mesias kasqanmantapas iskayrayarqanku, may unaymanta suyasqanku chaymanta. Discipulokunamanta achkakunaqa, Jesusqa Davidpa tronanpi tiyananpaq ancha munaywan suyashaqkuna, mana chayna ruway niyta munasqanta reqsispaqa, payta saqirqanku. Ichaqa Pedrowan compañeronkunaqa mana qochkuykuspa chiqap kasqankumanta kutirirqankuchu. Qayna p’unchaw yupaychaqkunapa kunan p’unchaw huchachaqkunapa iskayrayasqa puriyinpa, Salvadorpa chiqap qatipaqninpa iñiyninta mana waqlliyta atirqanchu. Pedroqa nirqan: ‘Qanmi Cristo kanki, kawsachkaq Diospa Churin.’ Manam suyaraqchu Señorninpa umanman reypa hatun yupaychaykuna churakunanta; aswanpas pisi kayninpi kachkaptinmi payta chaskirqan.”

“Pedroqa chunka iskayniyuqkunapa iñiyninta rimarqan. Chaywanpas discipulokunaqa manaraqmi karqanku Cristopa misionninta unanchaspa entiendenankupa. Sacerdotekunaq, kamachiqkunapaq ima contrankumanta sayariyninpas hinaspa pantachisqan rimariyninkupas, paykunata Cristo-manta mana karunchaspanpas, ancha sasachakuymanni churayarqan. Manam ñanninkuta sut’itaqa rikurqankuchu. Ñawpaq yachachisqa kasqankupa kallpan, rabikunapa yachachisqanku, tradiciónpa atiyninpas, cheqaq kayta rikusqankuta hark’arqanraqmi. Huk kuti huk kutita, Jesusmanta suma k’anchaypa rayunkuna paykunaman llihipiyarqan; ichaqa achka kutikunaqa llanthukunapi llank’ipayaspa puriq runakunahinam karqanku. Ichaqa kay punchawmi, iñiyninkupa hatun pruebaywan uyapura rikunankumanta ñawpaqta, Espíritu Santopa atiyninwan paykunapi samaykurqan. Pisi tiempollapaqmi ñawinkukunaqa “rikusqa kaqkunamanta” t’ikrasqa karqan, “mana rikusqa kaqkunata” qhawananpaq. 2 Corintios 4:18. Runa kaypa rikch’aynin urapiqa Diospa Churinpa qhapaq k’anchaynintam reqsirqanku.

Jesúsqa Pedrotá kutichispa nirqan: “Kusisqa kanki qan, Simón Bar-jona; imaraykuchus mana aycha ni yawarchu kayta qampaq rikuchisurqanki, aswanpas hanaq pachapi kashaq Yayaymi.” The Desire of Ages, 412.

Pedropa willakuy, Cristo Diospa Churin kasqanta reqsispa, chay pacha historiapa pruebanan tapukuyninman chiqanta rimarqan. Messias rikurimunapaq pacha chayamurqanña, imaynachus Diospa profetakunapa Simin nisqanpi churakusqa karqan hina; chay cheqaq kayta chaskiqkuna sapallanmi Pedropa nisqanwan sut’inchasqa runakunawan kуска yupasqa kanqaku. Pedroqa 11 de septiembre de 2001 p’unchawpi sayachisqa willakuyta chaskiqkunata, hinaspa Jesusqa Diospa Churin kasqanta confesaqkunata reqsichin. “Pedroqa chunka iskayniyuqkunapa iñiyninta rimarqan,” nisqa, hinaspa paypa rantinpi kasqan chunka iskayniyuqkunapa pachak tawa chunka tawa waranqa karqaku. Chayraykun Cristopa chay pasajepi Simon Bar-jonapa sutinta Pedroman tukurqan.

“Simón” sutiyaq nin “uyariq runa” nisqanta, “bar” taqayá “churi” nisqanta, Jonás sutitaq “urpi” nisqanta. Simónqa chay urpitaq willakuyninta uyariqkunata reqsichirqan; chay urpitaq Jesuq

bautismonwan tupaq cheqaqkunata reqsichirqa, payqa Cristo tukuspa kallpawan llusisqa karqa, imaynachus Santo Espíritu urpi hina uraykamuyninwan unanchasqa rikuchisqa karqa hina.

Llakinakunaqa hukninwan huknin parallelmi kanku, hinaspa Juanqa Milleritakunata reqsichin, paykunaga 11 agosto 1840 p'unchawpi huch'uy librotata mikhurqanku. Jeremíasqa chay ruwaywan tupachkan, hinaspa pay huch'uy librotata mikhuspanqa, chaymanta Diospa sutimpi sutichasqa karqa.

Rimaykikunaqa tarisqa karqa, hinaspan mikurqani; rimaykiqa sonqoypaq kusikuy karqa, sonqoypa anchata kusikuyninwan: sutiykiwan sutichasqa kani, Señor Dios de los ejércitos nisqa. Jeremías 15:16.

Señorqa Abramwan pactota ruraspa, sutinta Abrahammanmi tikrarqa, imaynachus Saraita hinaspa Jacobtawan ruraraqun chayhina. Sutip tikrayqa pactopi huk tupanakuytan rikuchin, hinaspa chay waymarkpi maypichus Diospa simbolon uraykamun, Diospa llaqtanqa mensajeta mikunankum, pactoman yaykunankum, chaymantataq sutinku tikrakun. Cristo p'unchaw disípulonkunaq rantinpi, Simón Bar-jonaqa chay “uyariqkuna”ta sut'incharqa, “urpi”pa mensajeta.

Maypachachus hinaspa chay waymarkapi Jesusqa Cristo tukusqanta reqsisqanta, payqa Diospa Churinga kasqanta, hinallataq tukuy imakunachus chayqa apamun chayta willakusqanrayku, chaymantataq Cristoqa sutinta Pedro-man tukurachirqa. Payqa willarqa chay historiapi Cristopa rimanakuynin llaqtan runakuna chaskisqanku willakuyta, hinaspataq chayta ruwaspanqa qhepa p'unchaykunapi pachak tawa chunka tawa waranqa runakunatapas unancharqa.

Qillqaqa “P” nisqa qillqa Ingles simipi alfabetonpi soqta chunka suqtayuq kaq qillqam, chaymanta qillqaqa “E” nisqa phisqayuq kaq qillqam alfabetonpi, hinaspa qillqaqa “T” nisqa iskay chunka kaq qillqam, qillqaqa “E” nisqa kutimunmi, sutichaq tukukun “R” nisqa qillqawan, chayqa chunka pusaqniyuq kaq qillqam. Soqta chunka suqta “kuti” phisqa, “kuti” iskay chunka, “kuti” phisqa, “kuti” chunka pusaqniyuq, huk pachak tawa chunka tawa waranqamanmi chanin. Musphay Simi Yachaqqa Pedro-man hebreo simipi rimarqa, hinaspa Musuq Testamentoqa griego simipi qillqasqa karqa, hinaspa Rey Jacobo Paqarichisqa Versionpa tikraqkunaqa Musuq Testamentota ingles simipi rurarqunku.

Kimsa rimasqakuna t'aqakunankumanta qhipapas, Cristoqa, Diospa Churin kaspa, Admirable Lingüista, hinallataq Admirable Numerador, Mateo qhelqapa chunka suqtañiqin kapítulopi huk rikch'anata churarqa pachak tawa chunka tawa waranqa sellasqa kasqanmanta, Panium maqanakuywan, hinaspa Cesarea Filipo nisqaman watukusqanwan tupaqta. Chayta ruwarqa rimayta hinaspa yupaykunata kamachisqanwan yanapachikuspa, payqa iskaynintaqmi Palmoni (Admirable Numerador), hinaspa Palabra (Admirable Lingüista) kasqanrayku.

Kay yachayta qatiqkuqmi kanchis hamuq qillqapi.

Yaqá iskay waranqa watakuna ñawpaqman, hanaqpachapi, Diospa tiyananmanta, pakasqa importancianiyuq huk kunkam uyarikurqa: “Qhawariy, hamuni.” “Qarpaq sacrificiota, ofrendatapas mana munarqankichu, ichaqa huk cuerpota wakichiwanqichik.... Qhawariy, hamuni (Qillqasqa Libropa rumiyninpi noqamanta qillqasqa kashan,) munayniykita

ruwanaypaq, Diosnáy.” Hebreos 10:5–7. Kay simikunapi willakuyta qhawachin wiñay pacha-kunamanta pakasqa kasqa yuyaychasqapa hunt’asqan. Cristoqa kay pachata watukuq hamunaypaqña karqan, runa aychaman tukunanpaqpas. Paymi nin: “Huk cuerpotá wakichiwan kichik.” Sichus pay rikurimuspan chay k’anchayninwan, mayqenchus Taytanwan kay pachaq manaraq kasqanmantapacha paypaq karqan, ñoqanchikqa mana atisunchikchu presencia-ninpa k’anchayninta muchuyta. Chayta qhawarinanchikpaq mana chinkachisqa kananpaq, k’anchayninpa rikuchikuyninqa pakasqa karqan. Dios kayninqa runa kaywan p’isturqa,—mana rikuy atina k’anchayqa rikuy atina runa rikch’aypi pakasqa karqan.

“Kay hatun yuyayqa rikch’achisqaña karqan llimphikunawan, unanchakunañataq. Rupha sach’a, maypichus Cristo Moisesman rikurirqan, Diosta rikuchirqan. Dios kayninpa rikuchinanpaq akllasqa unanchaqa karqan huch’uy, pisi chaninnaq sach’acha, mana allin qhawarisqa hina. Chaypiqa wiñay mana tukukuq kasqa waqaychasqa kasharqan. Llapa kuyapayakuq Diosqa ancha pisi kay rikch’ayninpi pakarqan k’anchayninta, chayhinaqa Moises qhawaripa kawsanampaq. Chayllataq p’unchaypi puyu sayariyninpi, tutaqtataq nina sayariyninpi, Diosqa Israelwan rimarqan, runakunaman munayninta rikuchispa, hinaspa paykunaman sumaq qespichiq yanapayninta qospa. Diospa k’anchayninqa pisiyasqa karqan, hatun kaynintaq pakasqa, tukukuq runakunapa pisi qhawaynin rikunanpaq. Chayhinallataq Cristopas hamunan karqan ‘ñuqanchik pisi kayninchikpa cuerponpi’ (Filipenses 3:21, R. V.), ‘runakunapa rikch’ayninpi.’ Kay pachapa qhawayninpiqa mana sumaq kayniyuqchu karqan payta munanankupaq; ichaqa payqa runa tukukuq Diosmi karqan, hanaq pachap hinaspa kay pachap k’anchaynin. K’anchayninqa pakasqa karqan, hatun kayninpas ancha atiyinpas pakasqa karqan, llakikuywan kawsak, wateqasqa runakunaman qayllaykunampaq.”

Diosqa Moisesman Israelpaq kamachirqan: “Paykunapaq ñoqapaq huk santuario rurachunku; chaypi paykunawan kуска tiyanaypaq” (Éxodo 25:8); paymi santuariopi tiyaran, llaqtanpa chawpinpi. Ch’inneq puriykunankupa llipin tiempo desierto, Paypa kashanpa unanchaquin paykunawan kasharqan. Chay hinallataq Cristopas kay runa campamentonchispa chawpinpi tabernáculonta sayachirqan. Runakunapa carpakunapa ladonpi Paypa carpanta sayachirqan, noqanchiswan kуска tiyananpaq, hinaspa noqanchista riqsichinanpaq Paypa divino kawsaynintawan caracterninta. “Siminqa aycha tukuspa noqanchis ukhupi tabernaculoqan (hinaspa noqanchisqa qawarirqanchis Paypa gloria-ninta, Taytamantapuni sapallan Paqpa gloria-n hina), graciayuq, cheqaq kayniyuq.” Juan 1:14, R. V., margen.

“Jesús hamusqanmanta pacha ñoqanchiswan tiyakunampaq, yachanchismi Diosqa ñak’ariyninchiskunata reqsisqanta, llakikuykunanchiswanpas kуска sonqoyoq kasqanta. Adanpa sapa churinpás, ususinpas entiendenmanmi Kamachiqninchisqa huchasapak runakunapa amigon kasqanta. Chayraykun sapa graciámanta yachachiypi, sapa kusikuypa promesapi, sapa munakuypa ruwaypi, sapa Diosmanta qayllachakuypi, Kay Pachapi Qispichiqpa kawsayninpi rikuchisqapi, rikunchis: ‘Dios ñoqanchiswan.’”

“Satanásqa Diospa munakuynin kamachiyta rikuchin sapallapaq qhapaqyachikuy kamachiy hina. Paymi nin chay kamachisqankunata kasukuyqa ñuqanchikpaq mana atikuy kasqanta. Ñawpaq tayta-mamanchikkuna urmayninku, hinallataq chaymanta llapa llaqikuna llusqisqankuwan kуска, Churaqmanmi huchachin, runakunata pusaspa Diosman

qhawarinankupaq huchapa, ñak'ariypa, wañuypaq ima qallarichiqninta hina. Jesusmi kay llullakuyta sut'inchanan karqa. Ñuqanchikmanta huknin hina, kasukuyta rikuchiq ejemplota qunan karqa. Chayraykun payqa ñuqanchikpa kayninchikta hap'irqa, hinallataq kawsayninchikpa imakunatapas pasaykurqa. 'Llapanpi wawqinkunaman rikch'akuq kaymanmi payqa ruwasqa kanan karqa.' Hebreos 2:17. Sichus imatapas apakuyta munasunchikman karqan Jesus mana muchusqan, chayqa kay puntupi Satanásqa Diospa atiynta ñuqanchikpaq mana aypaq kasqanta rikuchinman karqa. Chayraykun Jesusqa 'llapanpi ñuqanchik hina tentasqa karqa.' Hebreos 4:15. Payqa llapa pruebakunata muchurqa mayqanmanchus ñuqanchik churasqa kanchik. Hinaspataq mana ima atiytapas pay kikipaq llamk'achirqachu mana libremente ñuqanchikman qusqachu kaqta. Runa hina, tentacionwan tinkurqa, atiparqataq Diosmanta qosqa kallpawan. Paymi nin, 'Munayniymi qanpa munasqaykita ruway, Diosnilláy; arí, qanpa kamachiyki sonqoy ukhupin kachkan.' Salmo 40:8. Allinta ruwaspa purisqanpi, Satanáswan ñak'arichisqa llapa runakunatapas hampispa, runakunaman sut'ita rikuchirqa Diospa kamachiyninpa kasqanta hinallataq payta sirviypa imayna kayninta. Kawsayninmi qhawachin ñuqanchikpaqpas Diospa kamachiyta kasukuy atisqa kasqanta."

"Runan kayninwan Cristoqa runakaynintam llamk'arqan; divinidadninwanqa Diospa tronanmanmi hap'ipan. Runa Churin kaspanqa kasukuyta ruraypaq huk ejemplotam qowarqanchik; Diospa Churin kaspanqa kasukunanchikpaq atiyntam qowanchik. Cristo kikinmi Horeb urqupi sach'a ruphashaq ukhumanta Moisesman rimarqan nispa: 'NOQAM KANI KASHAQ KASQAYTA.... Chayrayku Israelpa wawankunaman ninki: NOQAM KANIQA qankunaman kachamuwashan,' Éxodo 3:14. Kaymi Israelpa qispichisqa kananmanta garantía karqan. Chaymi pay 'runakunapa rikchayninpi' hamuspan, kikitam NOQAM KANI nispa willakurqan. Belén llaqtapi Wawa, llamp'u hinaspa pampachakuq Salvadorqa, Diosmi 'aychapi rikuchisqa.' 1 Timoteo 3:16. Hinaspataq noqanchikman nin: 'NOQAM KANI allin Michiq.' 'NOQAM KANI kawsay T'anta.' 'NOQAM KANI Ñan, Cheqaq Kay, hinaspa Kawsay.' 'Hanaqpachapipas kay pachapipas tukuy atiyimi Noqaman qosqa kashan.' Juan 10:11; 6:51; 14:6; Mateo 28:18. NOQAM KANIqa sapa promesapa takyaq cheqaqchasqanmi. NOQAM KANI; ama manchakuychikchu. 'Dios noqanchikwan' nisqaqa huch'amanta qispichisqa kananchikpaq sayaq garantíaanchikmi, hanaqpacha kamachikuyta kasukunanchikpaq atiyinchikmanta takyachiq cheqaqchasqanmi." El Deseado de Todas las Gentes, 23, 24.